

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

Rīgā

04.04.2017. Nr. 3.3.-7/2294 /F-24

SIA “Vienotais norēķinu centrs”
Reģ. Nr.40103350229
Klijānu ielā 2E-103
Rīgā, LV-1013

*Par pagaidu noregulējumu
par negodīgas komercprakses izbeigšanu*

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) 25.panta ceturrtās daļas 6¹ punktu, Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma (turpmāk – PĀAL) 4.panta pirmo un trešo daļu un Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktā un otrās daļas 1.punktā noteikto kompetenci, 2017.gada 13.februārī PTAC pēc savas iniciatīvas uzsāka izvērtēt SIA “Vienotais norēķinu centrs” (turpmāk – Sabiedrība) īstenotās komercprakses, atgūstot parādus no patērētājiem par labu AS “Pilsētas zemes dienests” (turpmāk – Pakalpojuma sniedzējs), atbilstību NKAL un PĀAL prasībām.

Izvērtējot PTAC rīcībā esošo informāciju un materiālus, PTAC ir konstatējis turpmāk norādīto:

[1] Administratīvās lietas ietvaros, pamatojoties uz PTAL 25.panta ceturrtās daļas 6.¹ punktu, PĀAL 4.panta otro daļu un NKAL 15.panta otrās daļas 1.punktu, PTAC 2017.gada 17.februārī nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/1143/F-24 (turpmāk – Pieprasījums 1), kurā pieprasīja Sabiedrībai līdz 2017.gada 10.martam iesniegt PTAC:

- 1) informāciju par kopējo patērētāju parāda lietu skaitu un summu, kas nodotas no Pakalpojuma sniedzēja Sabiedrībai atgūšanai ārpustiesas ceļā;
- 2) informāciju, uz kāda tiesiska pamata Sabiedrība atgūst parādus no patērētājiem, iesniedzot starp Pakalpojuma sniedzēju un parādniekiem noslēgto darījumu apliecinošus dokumentus, kuros noteikts maksājuma saistību izpildes termiņš;
- 3) informāciju, cik daudz patērētāji jau ir veikuši pieprasītā parāda samaksu, norādot patērētāju skaitu un samaksāto summu, un atsevišķi izdalot samaksāto parāda atgūšanas izdevumu skaitu un summu;
- 4) citu informāciju, kas lietā varētu būt būtiska.

Vienlaikus PTAC informēja Sabiedrību, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) APL 14.¹ pantu, 59.panta pirmo daļu, 61.pantu un 62.panta pirmo daļu Sabiedrībai ir tiesības izteikt viedokli un argumentus rakstveida formā administratīvajā lietā, rakstveida viedokli, paskaidrojumus un argumentus sniedzot līdz 2017.gada 10.martam.

[2] 2017.gada 13.martā PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 10.marta vēstuli b/n (turpmāk – Paskaidrojums 1), kurā Sabiedrība norādīja: “Atbildot uz saņemto informācijas pieprasījumu, paužam šaubas par administratīvā akta spēkā esamību un par to, ka šis vispār ir administratīvais akts. Ja tomēr – lūdzu šaubas kļiedēt un noformēt to APL 67.pantā noteiktajā kārtībā, jo sevišķi, norādot administratīvā akta pārsūdzības kārtību.”

[3] Ņemot vērā Sabiedrības Paskaidrojumā 1 sniegto atbildi, PTAC 2017.gada 13.martā nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/1759/F-24 (turpmāk – Pieprasījums 2), kurā norādīja, ka Pieprasījums 1 nav administratīvais akts APL 67.panta izpratnē, bet gan uzskatāms par iestādes informācijas pieprasījumu atbilstoši APL 59.panta pirmajai daļai. Minētā panta mērķis ir panākt objektīva, tiesiska, taisnīga, uz nepieciešamo informāciju balstīta lēmuma pieņemšanu. Šajā gadījumā PTAC kā iestādei ir rīcības brīvība par informācijas pieprasīšanu vai nepieprasīšanu administratīvās lietas ietvaros. PTAC norādīja, ka informācijas pieprasījums ir iestādes procesuālā darbība, kura nav uzskatāma par iestādes faktisko rīcību APL 89.panta izpratnē. Minētais informācijas Pieprasījums 1 neierobežo Sabiedrības tiesības izteikt viedokli administratīvajā lietā. Līdz ar to pilnīgas un objektīvas administratīvās lietas izskatīšanai Sabiedrībai ir pienākums sagatavot un iesniegt PTAC Pieprasījumā 1 norādīto informāciju.

Ņemot vērā iepriekš minēto, PTAC atkārtoti pieprasīja Sabiedrībai, pamatojoties uz PTAL 25.panta ceturtais daļas 6.¹ punktu, PĀAL 4.panta otro daļu un Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta otrās daļas 1.punktu, ne vēlāk kā līdz 2017.gada 17.martam iesniegt Pieprasījumā 1 pieprasīto informāciju.

Vienlaikus Pieprasījumā 2 PTAC informēja Sabiedrību, ka pieprasītās informācijas nesniegšanas vai nepatiesas informācijas sniegšanas gadījumā noteiktā termiņā un apjomā Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.⁹ pantā ir paredzēta administratīvā atbildība, kā arī norādīja, ka PTAC saskaņā ar 2013.gada 29.janvāra Ministru kabineta noteikumos Nr.64 „Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju licencēšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr.64) noteikto kompetenci un Noteikumu Nr.64 7., 8.punktā un 32.2.apakšpunktā minēto, ir tiesīgs pieņemt lēmumu par Sabiedrībai izsniegtās speciālās atļaujas (licences) darbības apturēšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

[4] 2017.gada 22.martā PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 17.marta vēstuli b/n (turpmāk – Paskaidrojums 2), kurā Sabiedrība sniedza sekojošas atbildes uz PTAC Pieprasījumā 1 pieprasīto informāciju:

“1. Šobrīd kopējo parāda lietu skaits, kas nodotas no AS “Pilsētas zemes dienests” (Pakalpojuma sniedzējs) Sabiedrībai atgūšanai ārpusstiesas ceļā ir 0 (nulle), par kopējo summu 0.00 (nulle un 00/100) *euro*. Sabiedrībai nav informācijas par to, kuri no parādniekiem ir uzskatāmi par patērētājiem.

2. Sabiedrība parāda piedziņu veic uz likuma pamata.

3. Sabiedrība līdz 2017.gada 17.martam ir atguvusi parāda samaksu no 216 parādniekiem par kopējo summu 23272.60 (divdesmit trīs tūkstoši divi simti septiņdesmit divi un 60/100) *euro*. Sabiedrībai nav informācijas par to, kuri no parādniekiem ir uzskatāmi par patērētājiem.

4. Šis jautājums sava prettiesīguma dēļ pārspēj iepriekšējos trīs un rada šaubas par PTAC kompetenci. Uz šo jautājumu oficiālā atbilde ir: “PTAC telpās vadu izolācijas pretestību mērījumi nav veikti!””

Izvērtējot PTAC rīcībā esošos materiālus un līdz 2017.gada 24.martam PTAC saņemtos 35 (trīsdesmit piecus) patērētāju iesniegumus par Sabiedrības rīcību, atgūstot ārpusstiesas ceļā parādus no patērētājiem, PTAC secina:

[5] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka „*darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam*”, ir komercprakse. Savukārt NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punkts

paredz, ka „jebkura fiziskā vai juridiskā persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros īsteno komercpraksi, kā arī jebkura cita fiziskā vai juridiskā persona, kas rīkojas komercprakses īstenošanā vārdā vai uzdevumā”, ir komercprakses īstenoātājs. Sabiedrības rīcība, atgūstot parādus no patērētājiem Pakalpojuma sniedzēja uzdevumā, ir uzskatāma par komercpraksi NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē, bet Sabiedrība saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu ir atzīstama par minētās komercprakses īstenoātāju.

PĀAL 1.panta 1.punktā noteikta parāda definīcija - “parāds ir maksājuma saistības, kas nav izpildītas tiesiskā darījumā vai tiesību aktā noteiktajā termiņā”. Savukārt PĀAL 1.panta 3.punktā noteikts, ka “parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir persona, kura savas komercdarbības vai profesionālās darbības ietvaros atgūst parādu kreditora vārdā vai uzdevumā”. PĀAL 5.panta pirmo daļā noteikts, ka “Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgs kreditora vārdā vai uzdevumā atgūt parādu, ja ir reģistrējies kā komersants vai profesionālās darbības veicējs un saņēmis speciālo atļauju (licenci) parāda atgūšanai [..].”

Saskaņā ar PĀAL 7.panta pirmās daļas 4.punktā minēto: “ [..] parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, uzsākot parāda atgūšanu, rakstveidā paziņo parādniekam par parāda esamību un aicina labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības. Šajā paziņojumā sniedzama šāda informācija – [..] kreditora prasījuma rašanās tiesiskais pamats — kreditora un parādnieka noslēgtā darījuma veids, darījuma noslēgšanas datums un darījuma priekšmets [..].”

NKAL 4.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Atbilstoši NKAL 4.panta otrās daļas 1.punktam komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. NKAL 6.pants noteic, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajai saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Savukārt atbilstoši NKAL 4.panta otrās daļas 2.punktam par negodīgu komercpraksi ir atzīstama maldinoša komercprakse. Turklāt NKAL 9.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka komercpraksi uzskata par maldinošu, ja tās ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija un ņemot vērā visus apstākļus, patērētājs tās ietekmē pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

[6] Izvērtējot lietā esošajos materiālos, kā arī patērētāju sūdzībās un tiem klāt pievienotajos dokumentos minēto, PTAC konstatē, ka, pamatojoties uz starp Sabiedrību un Pakalpojuma sniedzēju 2016.gada 16.maijā noslēgto līgumu Nr.16-50-01/VNC (turpmāk – Vienošanās), Sabiedrība ir uzsākusi atgūt parādus no patērētājiem ārpusstiesas ceļā. Patērētājiem adresētajos Paziņojumos par parāda atgūšanas procesa uzsākšanu (turpmāk – Paziņojumi), Sabiedrība norāda, ka: “Saskaņā ar Kreditora sniegto informāciju Parādnieks līdz [..] nav veicis ēkai ar adresi [..] funkcionāli nepieciešamā zemes gabala nomas maksas par laiku no [..] līdz [..] samaksu, kas bija jāmaksā Kreditoram kā zemes īpašniekam atbilstoši “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50.panta pirmās daļas 3.punkta, 54.panta otrajai daļai un Civillikuma 1071.pantam, kā arī citām tiesību normām.”

Izvērtējot Paziņojumos norādīto informāciju, PTAC ir konstatējis, ka Sabiedrība nav ievērojusi PĀAL 1.pantā 1.punktā noteikto, ka parāds ir maksājuma saistība, kas nav izpildīta tiesiskā darījumā vai tiesību aktā noteiktajā termiņā, kā arī PĀAL 7.panta pirmās daļas 4.punktā minēto, ka, uzsākot parāda atgūšanu parāda atgūšanas, pakalpojuma sniedzējs rakstveidā paziņo parādniekam par parāda esamību un aicina labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības, paziņojumā norādot kreditora prasījuma rašanās tiesisko pamatu – kreditora un parādnieka

noslēgtā darījuma veidu un darījuma noslēgšanas datumu. Ņemot vērā Sabiedrības Paskaidrojumā 2 sniegto informāciju un izvērtējot Paziņojumos norādīto, PTAC konstatē, ka Paziņojumos iekļautās tiesību normas ir attiecināmas uz patērētāja un zemes īpašnieka tiesībām un pienākumiem, bet nav uzskatāmas par tiesisku pamatu, lai konkrētos pieprasītos maksājumus atzītu par parādu PĀAL 1.panta 1.punktā noteiktās parāda definīcijas izpratnē, proti, maksājuma saistībām, kas nav izpildītas tiesiskā darījumā vai tiesību aktā noteiktajā termiņā. Paziņojumos norādītajos tiesību aktos nav noteikts piespiedu zemes nomas maksas samaksas termiņš.

Tādējādi, pieprasot patērētājiem Pakalpojuma sniedzēja uzdevumā izpildīt maksājuma saistības par piespiedu zemes nomu, kas nav pamatotas ar starp pusēm noslēgtu tiesisku darījumu, kā arī, ņemot vērā to, ka tiesību akts neparedz maksājuma saistību izpildes termiņu, Sabiedrības īstenotā komercprakse ir uzskatāma par profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas būtiski negatīvi ietekmē patērētāju ekonomisko rīcību, jo patērētājs varēja pamatoti sagaidīt, ka Sabiedrība kā profesionāls tirgus dalībnieks, kas saņēmis speciālo atļauju (licenci) ārpustiesas parādu atgūšanas darbību veikšanai un kurš darbojas savas komercdarbības ietvaros, nodrošinās patiesas un pilnīgas informācijas sniegšanu kā noteikts PĀAL 7.panta pirmajā daļā, kā arī veiks ārpustiesas parāda atgūšanas darbības atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Līdz ar to PTAC konstatē, ka patērētājs, uzskatot, ka Sabiedrības darbība ir tiesiska, varēja pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar saņemto Paziņojumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis, proti, veikt pieprasītā maksājuma samaksu, neizvērtējot tā pamatotību.

[7] PTAC konstatē, ka ārpustiesas parāda atgūšanas procesā Sabiedrība nosūta informācijai patērētājiem atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem par piespiedu zemes nomu (turpmāk – Informatīvs skaidrojums). Informatīvajā skaidrojumā Sabiedrība norāda, ka “strīdos starp zemes īpašnieku un dzīvokļu īpašniekiem par zemes nomas maksas piedziņu jau ir izveidojusies stabila tiesu prakse”, pamatojot ar vairākiem tiesu spriedumiem un, radot patērētājam iespaidu, ka gadījumā, ja strīds starp patērētāju un Pakalpojuma sniedzēju un/vai Sabiedrību tiktu risināts tiesā, patērētājam nebūtu iespējams gūt sev labvēlīgu tiesas spriedumu, tādējādi, radot iespaidu patērētājam, ka vienīgais un labākais risinājums attiecībā par pieprasīto maksājuma saistību ir to atzīt, apmaksāt un/vai vienoties par noteiktu atmaksas termiņu vai maksājuma veikšanu pa daļām, sastādot atmaksas grafiku.

Informatīvajā skaidrojumā Sabiedrība nenorāda, ka tiesu praksē ir arī pretējs tiesas spriedums (Ventspils tiesas 2016.gada 1.decembra spriedums lietā Nr.C30636016), kurā attiecībā par piespiedu zemes nomas parāda piedziņu par attiecīgi līdzīgu laika periodu, tiesa ir atzinusi, ka prasījumam par piespiedu zemes nomas parāda piedziņu ir iestājies noilgums.

Izvērtējot Informatīvajā skaidrojumā sniegto informāciju, PTAC secina, ka Sabiedrība ar Informatīvo ziņojumu parādniekam rada priekšstatu, ka patērētājam labāk ir izpildīt pieprasīto maksājuma saistību nekā strīdu risināt tiesā, jo tādā gadījumā patērētājs var būt tikai zaudētājs, informāciju par tiesu spriedumiem sniedzot tendenciozi un atrauti no konteksta. Līdz ar to Sabiedrība, maldinošā veidā sniedzot informāciju patērētājiem par parāda nemaksāšanas sekām, kā rezultātā patērētājs var pieņemt lēmumu apmaksāt pieprasīto maksājumu, pārkāpj NKAL 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktās prasības.

[8] NKAL 18.panta pirmā daļa paredz, ka gadījumā, ja *Uzraudzības iestādei ir pamats uzskatīt, ka pārkāpts negodīgas komercprakses aizliegums un šis pārkāpums var radīt tūlītēju un būtisku kaitējumu konkrētas patērētāju grupas ekonomiskajām interesēm, tā ir tiesīga pieņemt šā likuma 15.panta astotās daļas 2. vai 3.punktā minēto lēmumu kā pagaidu noregulējumu.* Savukārt NKAL 15.panta astotās daļas 2. un 3.punkts nosaka, ka gadījumā, ja *PTAC atzīst komercpraksi par negodīgu, tas ir tiesīgs uzlikt komercprakses īstenotājam par pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; aizliegt negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama.*

Izvērtējot PTAC rīcībā esošos lietas materiālus un Sabiedrības Paskaidrojumā 2 sniegto informāciju par atgūto parāda summu 23272,60 EUR (divdesmit trīs tūkstoši divi simti septiņdesmit divi eiro) apmērā un parādniēku skaitu – 216 parādniēki, no kuriem tā atgūta, kā arī, ņemot vērā to, ka PTAC, turpina saņemt patērētāju iesniegumus par Sabiedrības rīcību atgūstot parādus par piespiedu zemes nomas maksu Pakalpojuma sniedzēja uzdevumā, PTAC secina, ka konkrētās Sabiedrības īstenotās komercprakses ietekmē daudziem patērētājiem var tikt radīti nepamatoti zaudējumi.

Konstatējot pazīmes, kuras saistībā ar Sabiedrības īstenoto komercpraksi, liecina par tūlītēja un būtiska kaitējuma risku patērētāju ekonomiskajām interesēm, PTAC saskaņā ar NKAL 18.panta pirmo daļu uzskata, ka ir lietderīgi Sabiedrībai saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 2.punktā noteikto **uzlikt tiesisku pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi**, jo ar negodīgas komercprakses izbeigšanu tiks nodrošināta patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzība, kas kā likuma mērķis ir noteikts NKAL 2.pantā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, PTAC saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, 4.panta otrās daļas 1.,2. un 3.punktu, 6.pantu, 9.panta pirmās daļas 1.punktu, 12.panta otro un trešo daļu, 15.panta pirmās daļas 1.punktu, 15.panta astotās daļas 2.punktu, 18.panta pirmo un otro daļu, 19.pantu, PTAL 1.panta 4.punktu, 25.panta ceturtās daļas 4.¹ un 6.¹ punktu PĀAL 4.panta pirmo un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 1., 4., 5., 8., 12. un 13.pantu, 17.panta pirmās daļas 4.punktu, 65.pantu, 66.pantu un 67.panta otro daļu,

nolemj:

uzlikt Sabiedrībai tiesisku pienākumu **nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi**, pārtraucot veikt parāda atgūšanas darbības Pakalpojuma sniedzēja vārdā vai uzdevumā, pieprasot vai aicinot patērētājus izpildīt piespiedu zemes nomas maksājuma saistības, ja starp Pakalpojuma sniedzēju un patērētāju nav noslēgts tiesisks darījums, vai attiecībā uz konkrēto strīdu nav stājies spēkā tiesas nolēmums, kas pamato pieprasītās maksājuma saistības.

Saskaņā ar NKAL 18.panta otro daļu lēmums par pagaidu noregulējumu ir spēkā no tā paziņošanas brīža līdz brīdim, kad tas ar Uzraudzības iestādes lēmumu tiek atcelts vai grozīts vai kad stājas spēkā Uzraudzības iestādes galīgais lēmums. Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu šo lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

(..)

IZRAKSTS PAREIZS